

ՀԱՐՑ ԵՒ ՊԱՏԱՍԽԱՆ

ԾՈՒԱԽՈՒՄԻ ՄԱՍԻՆ

(Գ. — Ճիպուծի). — Ծովախոտի իսկական պատճառներու մասին շատ մը տեսութիւններ կան: Ծովախոտի ենթակայ կ'ըլլան անոնք, որոնց գործարանները եւ գործարանային ջղային դրութիւնը չեն յարմարիր նաւի շարժումներուն: Յարմարելու այդ կարողութիւնը կամ ի ծնէ գոյութիւն ունի կամ ձեռք կը բերուի երկարատեւ վարժութեամբ (նաւաստիները): Իբրեւ կանխազգուշութիւն նաւ մտնելէ առաջ, պէտք է աղիքները պարպել, լաւ գօտիով մը ամրապնդել որովայնը, եւ ձեռքէ ճաշել. յաճախ օգտակար կ'ըլլայ նախապէս քառորդ միլիկրամ *atropine* պարունակող գնդիկներ առնել (բժիշկի մը դեղագրով): Իսկ նաւուն վրայ բացօթեայ նստիլ կամ պառկիլ, դէմքը նաւուն յառաջացած կողմը դարձած: Եթէ, ծովը բռնէ, *atropine*-ի լուծոյթի ներարկման լաւ ազդեցութիւնը անձնական փորձով հաստատած ենք:

|| ≡ Զ Ա Ն Ա Զ Ա Ն ≡ ||

3. Պ. — (Լուծրա). — Ձեր ակումները լաւ լուացէք եւ բերանը ցօղուցէք առտու իրիկուն, դանդաղ կերէք, լաւ ծամեցէք ու հոգ մի ընէք լեզուին ձեռքէ ճերմակութեան համար: — Մկնդեղի (*arsenic*) բաղադրութիւններով Թորախտը դարմանելը երկարատեւն է ի վեր փորձուած է, ապարդիւն: Թուղթի վրայ տրամաբանելով շատ բան կը բուժուի. աւա՛ղ որ ձեր կարծածին չափ դիւրին չէ հիւանդութիւններու բուժումը:

... 4. — (Ջէրնա). — Գէշ երազները, մղձաւանջները, ընդհանրապէս արդիւնքին մարսողական գործարաններու, մանաւանդ լեարդի, անհանգիստ վիճակին: Ձեր բացատրութիւններէն կը հետեւի թէ ձեռք մարսողական եւ սննդառական դրութիւնը խանգարուած է, մանաւանդ որ շաքարախտ ալ ունիք եղեր: Քիչ ուտել կը կարծէք, քայց անգիտակցաբար շատ կ'ուտէք կամ շատ սննդաբար բանք կ'ուտէք: Այսպէս կը սխալիք կարծելով թէ ձեռքէ ճաշած կ'ըլլաք երբ կ'ուտէք երկու հաւկիթ, 1—2 գաւաթ կաթ, եւայլն: Զաւիազանց «սննդաբար» է այս ընթերցը, եւ «ծանր» կուգայ մասնաւորաբար լեարդին համար: Ուտուի պէտք է ճաշէք, մանաւանդ երեկոնները, գլխաւորաբար մածունով եւ բուսեղէններով, եւ 'այս' երկարատեւ: Մանրամասնութեանց մէջ չենք կրնար մտնել, քանի որ հիմնական քննութիւն մը պէտք է ընել ձեր կազմը ճանչնալու համար: Բայց գիտցէք որ կարելի է անհետացնել ձեր քունը խանգարող մղձաւանջները, դարմանելով (սննդառութեամբ եւ դեղով) ձեր մարսողական եւ սննդառական խանգարումները: Այդ ալ ձեր բժիշկը կրնայ միայն ընել:

Ա. Օ. — (Դամասկոս). — Մերթ ընդ մերթ պատահող երազախաբութիւնը Թող ձեզ չմտահոգէ. բնական է: — Քանի որ հում հանկիթէն կը գանիք, կաթի մէջ «զարնուած» առէք (*lait de poule*): Շարունակեցէք հետեւիլ ձեր գործադրած առողջապահական կանոններուն:

Ա. Օ. — (Դամասկոս) — Ձեր տուած տեղեկութիւնները այնքան անորոշ են որ դժբախտաբար չենք կրնար օգտակար Թելադրութիւն մը ընել: Ամէն բան, առաջ պէտք է ճշդել հիւանդութեան բնոյթը եւ մանրէին տեսակը:

4. Մ. — (Իվրի). — Ձմեռնակի մասին եղած հարցումի մը պատասխանած ենք արդէն («Բուժանք», Գ. տարի, էջ 215): Այդ հիւանդութիւնը արմատապէս դարմանելու համար ենթակային կազմը պէտք է փոխել իօտի, ներծորային կարգ մը գեղձերու (*thyroïde*,

վահանագեղձ) բաղադրութիւններով, անդամանիշակագոյն եւ կարմիր ճառագայթներով, մարզանքով, ինչպէս նաեւ տեղական — մատնեշու — յատուկ մարզանքով, բարելաւելու համար արեան շրջագայութիւնը: Այս դարմանները պէտք է սկսիլ ամառ ատեն եւ քանի մը տարի շարունակ: Իսկ ձմեռ ատեն զգուշանալ բարեխառնութեան յանկարծական փոփոխութիւններէն, ձեռքերը ընկոյզ տերեւի ջուրով (տաք) լուալ, լուալէ ետք լաւ չորցնել, կըրակին չմօտեցնել, շփում ընել *alcool* կամ *eau de vie camphré*ով եւ օժել ձկան իւղով կամ ուրիշ օժանակով մը:

Ա. — (Աթէնք.) — Բարկութիւնը, որ եօմը գլխաւոր մեղքերէն մէկն է, ֆիզիքա-հիմք ունի, հետեւաբար կարելի է մասամբ դարմանել: Ատոր համար պէտք է զգուշանալ գրգռիչ սնունդներէ եւ ըմպելիներէ (սնանիլ բուսական կերակուրներով), չափաւորել ներծորային որսոյ գեղձերու (վահանագեղձ, մակերիկամային գեղձ) գործունէութիւնը եւ ինքնա-ձեւադրութիւն ընել: Կը ձեւադրանք որ կարդաք «Երջանկութեան Ուղին» գիրքը, որ այդ ուղղութեամբ օգտակար ծանօթութիւններ եւ ձեւադրութիւններ կուտայ:

Տ. ... (Տրով). — Գարեկը (*orgelet*) տեսակ մը մկնոռ (գան չիպանը) է, որ կը տեղաւորուի թարթիչներուն արմատին մէջ: Երբ յաճախ կրկնուի, տեղական դարմանումին հետ, զոր կ'ընէք, պէտք է ընդհանուր դարմանում ալ ընել պատուաստով (*vaccin*), ձրկան իւղով, իօտի եւ կարգ մը մետաղներու բաղադրութիւններով, գարեջուրի խմորի (*levure de biere*, մայա):

Գ. Ա. Բ. — (Դամասկոս). — Այդ նոյն հարցումին պատասխանած ենք արդէն (թիւ 42, էջ 152): Արմատական դարմանումը ործողութիւնն է: Հակառակ պարագային պէտք է անպատճառ կապ (*bandage*) գործածել աղեթափութեանեւ (ֆրեմըք, *hernie*) ալ աւելի շեշտուիլը եւ մանաւանդ պատահական խեղդուիլը (*ettranglement*) կանխելու համար:

Գ. Գ. — (Լապօքա). — Պնդութեան մասին յաճախ պատասխանած եւ ընդհանուր ձեւադրութիւններ ըրած ենք: Կարդացէք նաեւ «Երջանկութեան Ուղին» յօդուածաշարքին կամ գրքին մէջ պնդութեան պատճառներուն եւ դարմանումին նուիրուած գլուխը: Ձեզի տրուած դեղը *huile de paraffine*ի բաղադրութիւն մըն է, կընաք սլարզ *huile de paraffine* առնել, օրական 2 — 3 ապուրի դգալ, ամիսներ շարունակ: Բայց միեւնոյն ատեն պէտք է փոխել սնունդը պարագային համեմատ: Եթէ պնդութիւնը շարունակէ, պէտք է փնտռել այն հիմնական պատճառը (աղիքներու ծուլութիւն, աղիքներու գրգռում, ներքին գործարաններու անկում, սնունդի անյարմարութիւն, արտաքսումի անկանոնութիւն, եւայլն) — Մարզանքէն վերջ, եթէ քրտնած մնաք, պաղ կ'առնէք, պէտք է անմիջապէս ձաց լաճով սրբել եւ լաւ մը չորցնել:

Գ. (Հալէպ). — Դժբախտաբար շատեր կը կարծեն թէ ցերմամիզութիւնը անկարելորդ հիւանդութիւն մըն է, մինչդեռ ծանր փորձանքներու կենթարկէ: Ձեզի պատահածը աակաւին թեթեւ է, ուրիշ բարդութիւններու հետ բաղբատմամբ: Կը ցաւինք որ հեռուէն դարման մը չենք կրնար ընել:

Հ. Բ. — (Քոնստանցա). — Ոեւէ Բժիշկ կրնայ հաղորդագրութիւն ընել հիւանդութեան մը պատճառներուն, դարմանումին եւ կերպին մասին, պարզելու համար նոր տեսակէտ մը: Այդ չի նշանակեր թէ այն բժշկ. ընկերութիւնը կամ համագումարը, որուն եղած է հաղորդագրութիւնը, այդպէսով վաւերացուցած կ'ըլլալ այդ տեսութիւնը, կամ դարմանելու մեթոտը, եւայլն: Ժամանակն ու երկարատեւ փորձառութիւնը միայն կրնան ընել այդ: Խլութեան դարմանումին համար ձեր մատնանշած «նորագոյն» եւ «հրաշագործ» մեթոտին մասին եւս տարբեր կարծիք չունինք: